

MEMO

Onderwerp: toekomst gemeente Scherpenzeel in relatie tot gemeente Barneveld

Datum: 2 augustus 2019

Aan: de gemeenteraad

Van: College van Burgemeester en Wethouders

1. Aanleiding: brief van de Commissaris van de Koning d.d. 22 juli jl.

Op 23 juli jl. ontving uw college een brief van de Commissaris van de Koning (CdK) van Gelderland - de heer J. Berends - over de afspraken die hij op 8 juli jl. heeft gemaakt met een raadsdelegatie van de gemeente Scherpenzeel over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Scherpenzeel. Deze afspraken zijn van betekenis voor de doorontwikkeling van de bestuurlijke relatie tussen de gemeenten Barneveld en Scherpenzeel. Op verzoek van de CdK is de gemeenteraad van Barneveld hier eind juli jl. al over geïnformeerd. Toen is toegezegd dat de gemeenteraad van Barneveld direct na de zomer via een memo nog nader geïnformeerd zou worden over de voorlopige bestuurlijke reactie van de gemeente Barneveld, over het vervolgproces en over de benodigde besluitvorming betreffende de toekomst van Scherpenzeel.

2. Opzet van de memo

Deze memo valt uiteen in drie onderdelen:

- Informatievoorziening
 - Toekomstverkenning gemeente Scherpenzeel (Tijdljn)
 - Wet Arhi (Wet algemene regels herindeling)
- (Eerste) voorlopige bestuurlijke reactie gemeente Barneveld
- Verdere processtappen

3. Informatievoorziening:

3.1. Toekomstverkenning gemeente Scherpenzeel (Tijdljn)

- **2007-2011:** Onderzoek samenvoeging gemeenten Renswoude, Woudenberg en Scherpenzeel

Scherpenzeel stond open voor een samenvoeging, maar uiteindelijk raakte in 2011 herindeling van de baan wegens onvoldoende bestuurlijk draagvlak bij de gemeente Renswoude. Woudenberg ging de eigen organisatie versterken, Renswoude verbond zich nog meer in haar samenwerking met Veenendaal.

Scherpenzeel voerde in de daarop volgende jaren meerdere onderzoeken uit hoe op langere termijn zelfstandig te kunnen blijven

- **2015:** Rapport "Sterk bestuur in Gelderland"

In dit rapport stelt de Provincie dat de gemeente Scherpenzeel zich voor toekomstige nieuwe maatschappelijke opgaven strategisch zal moeten versterken; solitair en binnen de regionale samenwerking.

- **2018-2019: Toekomstvisie Scherpenzeel 2030**

In 2018 heeft het gemeentebestuur van Scherpenzeel zelfbewust de handschoen opgepakt om te komen tot een "Toekomstvisie 2030". Deze visie – opgesteld door organisatieadviesbureau Berenschot - kent drie beleidslijnen om verder op te investeren:

1. Scherpe keuzes bij schaarse ruimte
2. Leeftijdsbestendig wonen en bouwen
3. Vitaliteit en leefbaarheid

De Toekomstvisie is op 15 januari 2019 vastgesteld door de gemeenteraad onder het besef dat verdere verdieping nodig is, met name op de vraag hoe deze inhoudelijke ambities te realiseren zijn:

- * Wat is de daarbij benodigde realisatiekracht (ambtelijke en bestuurlijk)?
- * Wat is de daarbij passende organisatievorm?

- **3 juni 2019: Nader verdiepingsonderzoek; Zelfbewust Scherpenzeel**

In maart 2019 heeft de gemeente Scherpenzeel onderzoeksbureau Seinstravanderlaar (SVDL) gevraagd om extra verdiepingsonderzoek uit te voeren naar wat nodig is om de Toekomstvisie 2030 te realiseren. Er is een analyse gemaakt van de realisatiekracht en vervolgens is nagegaan hoe die het beste kan worden bereikt.

Vier oplossingsrichtingen zijn in het rapport van SVDL d.d. 3 juni 2019 uitgelegd en gewogen: 1) zelfstandige gemeente blijven, 2) ambtelijke of bestuurlijke samenwerking, 3) reorganisatie en 4) samengaan (herindeling).

- **27 juni 2019: besluitvorming gemeenteraad Scherpenzeel inzake rapport Zelfbewust Scherpenzeel (bureau SDVL).**

Nadere beraadslaging en besluitvorming over de toekomstvisie vond in de raadsvergadering van Scherpenzeel d.d. 27 juni 2019 plaats. De volgende zaken werden o.a. besloten:

- het starten van een nadere verkenning met betrekking tot verdere (bestuurlijke) samenwerking met gemeenten in de regio.
- instemming met een plan van aanpak voor het vervolgtraject dat leidt tot gefaseerde besluitvorming, waarvan het eerste besluit genomen wordt in december 2019, waarbij zelfstandigheid, met uiteraard de nodige samenwerking met andere gemeente(n), een reële optie en onderdeel van de praktische aanpak is.

- **8 juli 2019: overleg van een raadsdelegatie van Scherpenzeel met de CdK.**

De CdK heeft overleg gevoerd met een delegatie van de gemeenteraad over de burgemeestersvacature in Scherpenzeel in relatie tot de discussie in de gemeenteraad over de toekomst van Scherpenzeel. Ook is van gedachten gewisseld over de te doorlopen stappen ter voorbereiding op de besluitvorming in de gemeenteraad van Scherpenzeel over de toekomst van Scherpenzeel.

Gezamenlijk (de CdK en de raadsdelegatie Scherpenzeel) is vastgesteld dat in het proces in ieder geval twee opties nadrukkelijk en gelijktijdig zullen worden verkend:

1. voortzetting van de zelfstandigheid van de gemeente Scherpenzeel;
2. bestuurlijke fusie van de gemeente Scherpenzeel met de gemeente Barneveld.

De resultaten van de verkenning dienen te leiden tot een duidelijk besluit in december 2019 over de te volgen koers (een "duidelijke stip op de horizon").

De CdK heeft tenslotte aan de raadsdelegatie aangegeven *"dat het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland;*

- *vertrouwen moet hebben in het besluit van december over de te volgen koers en*
- *dat het college in dat kader dus een eigen afweging zal maken."*

(bron: brief van de CdK d.d. 22 juli 2019 aan college van Barneveld i.a.a. gemeenteraad)

3.2. Wet Arhi (Wet algemene regels herindeling)

3.2.1. Algemene info:

Aangezien – gelezen de tijdlijn – nu ook daadwerkelijk een verkenning wordt gedaan naar de mogelijkheid van herindeling en dat in dat verband nadrukkelijk de gemeente Barneveld wordt genoemd, is het goed om enige achtergrond te geven over de Wet Arhi. Voor dit moment doen we dit - gelet op het feit dat het nog een verkenning is - nog op zeer globale wijze.

Een herindeling is een bijzonder en voor betrokkenen vaak ook een complex en ingewikkeld proces.

Artikel 123 van de Grondwet bepaalt dat het opheffen en opnieuw instellen van gemeenten bij wet plaatsvindt. Elke gemeentelijke herindeling moet in een herindelingswet worden vastgesteld door de Staten Generaal in gemeen overleg met de regering.

De Wet Arhi (wet algemene regels herindeling) schrijft voor hoe achtereenvolgens gemeente- en provinciebesturen en de minister van BZK de voorbereiding tot een herindelingswet ter hand kunnen nemen en welke procedureregels daarop van toepassing zijn. Als aanvulling op deze wet, hanteert het kabinet een Beleidskader gemeentelijke herindeling met daarin criteria op basis waarvan de minister de herindeling beoordeelt.

Veranderspoor:

Herindeling is een ingrijpend veranderingsproces voor inwoners, raadsleden, burgemeesters, wethouders en medewerkers. Wat de aanleiding ook is, er wordt altijd gewerkt aan een nieuwe gemeente waarvoor bepaalde ambities en doelen worden gesteld. Het zorgvuldig herindelingsproces met alle betrokkenen is de weg om daar te komen en zet de toon voor het eindresultaat.

Wettelijk spoor:

De Wet Arhi kent een gedetailleerd spoorboekje om te komen tot de uiteindelijke herindeling, van voorbereiding door gemeenten tot besluitvorming Parlement en verkiezingen nieuwe gemeenteraad.

Fusie spoor:

Dit is het inhoudelijke spoor van bouwen aan een nieuwe gemeente, inrichten van een projectorganisatie, visievorming, vaststellen van dienstverleningsconcept, organisatievorm, inpassing personeel, vaststellen financiële kaders, realiseren van huisvesting, informatie en automatisering en verdere harmonisatie.

De hierboven genoemde sporen zijn uiteraard nauw met elkaar verweven en verlopen gelijktijdig naast elkaar.

(bron: handboek gemeentelijke herindeling van ministerie van BZK).

3.2.2. Mogelijke herindeling met gemeente Scherpenzeel in de tijd uitgezet

Mocht herindeling daadwerkelijk aan de orde komen, dan kan gedacht worden aan het volgende indicatieve tijdschema:

“Herindeling is op zijn vroegst 1-1-2023 haalbaar. Dit impliceert een langere zittingstermijn van de gemeenteraden. Geen reguliere verkiezingen in maart 2022. Herindelingsverkiezingen in november 2022. Principebesluit/opstarten wettelijk proces herindeling: begin/medio 2020. Onomkeerbaar besluit op herindelingsadvies uiterlijk voorjaar 2021”. *(Bron: rapport Zelfbewust Scherpenzeel p.38 van bureau SDVL 2019).*

4. Eerste bestuurlijke reactie gemeente Barneveld

Reeds bij de totstandkoming van het verdiepingsrapport “zelfbewust Scherpenzeel” is de gemeente Barneveld via interviews betrokken geweest en heeft uw college input geleverd.

Nu er uiteindelijk een brief van de CdK is ontvangen over de toekomst van Scherpenzeel en de door partijen opgevatte mogelijke rol voor de gemeente Barneveld, is een eerste bestuurlijke reactie van de gemeente Barneveld t.a.v. het toekomstproces betreffende Scherpenzeel nadrukkelijk aan de orde en vereist.

De CdK geeft in zijn brief aan het bijzonder op prijs te stellen “indien de gemeente Barneveld haar constructieve grondhouding van de afgelopen jaren als uitgangspunt wil blijven hanteren in de komende contacten met de gemeente Scherpenzeel”.

De eerste bestuurlijke reactie van het college van burgemeester en wethouders van Barneveld (d.d. 3 juli 2019) luidt:

“De gemeente Barneveld heeft met belangstelling kennis genomen van het rapport “Zelfbewust Scherpenzeel” d.d. 3 juni 2019. De gemeenteraad van Scherpenzeel besloot op 27 juni jl. een nadere verkenning te willen starten met betrekking tot verdere (bestuurlijke) samenwerking met gemeenten in de regio. We wachten dit traject met belangstelling af en zijn benieuwd naar het definitieve standpunt van de gemeente Scherpenzeel. We constateren dat de verkenning zich in ieder geval toespitst op de optie Zelfstandig blijven en de optie van Herindeling met buurgemeente Barneveld.

De gemeente Barneveld staat – als het gemeentebestuur van Scherpenzeel voor dit scenario kiest, positief tegenover een nadere verkenning. Daarbij zal duidelijk in kaart moeten worden gebracht wat dit betekent voor de toekomstige (bestuurlijke) organisatie van de gemeente Barneveld in het algemeen en voor onze inwoners in het bijzonder”.

5. Verdere processtappen en besluitvorming

Met de CdK is afgesproken dat de gemeenteraad van Scherpenzeel in december 2019 een besluit neemt over haar visie op de toekomst van Scherpenzeel. Vervolgens zal – zoals aangegeven in de brief van de CdK - het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland in dit kader een afweging maken. De gemeenteraad van Barneveld zal pas gevraagd worden een officieel standpunt in

te nemen, na een eventueel officieel verzoek hiertoe van de provincie. Tot die tijd zal de gemeente Barneveld opereren met een positieve grondhouding en op basis daarvan medewerking verlenen aan de benodigde verkenning van scenario's betreffende de toekomst van Scherpenzeel.

Dit alles leidt voor dit moment tot de volgende processtappen (voor zover al niet genomen zijn):

1. Instellen van een stuurgroep o.l.v. de burgemeester als bestuurlijke opdrachtgever.
De stuurgroep is onlangs al gevormd met daarin (in ieder geval) de burgemeester als algeheel trekker en wethouder Van Daalen vanuit het college en gemeentesecretaris Van Steden.
2. Instellen van een gezamenlijke werkgroep Scherpenzeel – Barneveld ter afstemming van de wederzijdse processen. Deze werkgroep is onder aanvoering van de beide gemeentesecretarissen in oprichting en direct na de zomer operationeel.
3. Instellen van interne projectgroep die nader onderzoek doet en rapporteert aan de stuurgroep.

Inhoudelijke vervolgstappen van de zijde van de gemeente Barneveld:

1. Op basis van de gehouden onderzoeken door de gemeente Scherpenzeel en op basis van eigen input de voor- en nadelen in kaart brengen. Wat brengt een eventuele herindeling de huidige gemeente Barneveld en haar inwoners? Daarbij een issuelijst opstellen en van commentaar laten voorzien.
2. De gemeenteraad van Barneveld zal pas gevraagd worden een officieel standpunt in te nemen, na een eventueel officieel verzoek hiertoe van de provincie.

Gemeente Barneveld
T.a.v. T.a.v. het college
Postbus 63
3770 AB BARNEVELD

GEMEENTE BARNEVELD	
N 1116419	
23 JUL 2019	
S	Z 1116416
AFD. B&D	

taak M. Blommestein
g v Roelke

Datum
22 juli 2019

Zaaknummer
2019-009001

Onderwerp
Bestuurlijke samenwerking

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad
1 van 2

Geacht college,

Graag informeer ik u over het volgende.

Op dinsdag 9 juli jl. heb ik uw burgemeester telefonisch geïnformeerd over afspraken die ik de maandag daarvoor heb gemaakt met een raadsdelegatie van de gemeente Scherpenzeel. Omdat deze afspraken van betekenis zijn voor de doorontwikkeling van de bestuurlijke relatie tussen de gemeenten Barneveld en Scherpenzeel, heb ik met uw burgemeester afgesproken om u per brief nader te informeren over de hoofdlijnen van de afspraken.

Het is u bekend dat de gemeente Scherpenzeel werkt aan een toekomstvisie ("Toekomstvisie 2030"). Op 27 juni jl. vond daarover in de raad beraadslaging en besluitvorming plaats. Er werd onder andere besloten "een nadere verkenning te starten met betrekking tot verdere (bestuurlijke) samenwerking met gemeenten in de regio" en er werd ingestemd met "een plan van aanpak voor het vervolgetraject dat leidt tot gefaseerde besluitvorming, waarvan het eerste besluit genomen wordt in december 2019, waarbij zelfstandigheid, met uiteraard de nodige samenwerking met andere gemeente(n), een reële optie en onderdeel van de praktische aanpak is".

Met de raadsdelegatie van de gemeente Scherpenzeel heb ik van gedachten gewisseld over de concrete inhoud van het proces ter voorbereiding op de besluitvorming in december. We hebben in gezamenlijkheid vastgesteld dat in dit proces in ieder geval twee opties nadrukkelijk en gelijktijdig zullen worden verkend: 1. voortzetting van de zelfstandigheid van de gemeente Scherpenzeel; en 2. bestuurlijke fusie van de gemeente Scherpenzeel met de gemeente Barneveld. De resultaten van deze verkenning dienen te leiden tot een duidelijk besluit in december over de te volgen koers. Ik heb dit in mijn overleg met de raadsdelegatie geformuleerd als het in december 2019 zetten van een duidelijke stip op de horizon.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

 provincie
Gelderland

Datum
22 juli 2019

Zaaknummer
2019-009001

Blad
2 van 2

In mijn overleg met de raadsdelegatie en in mijn contact met uw burgemeester heb ik aangegeven dat het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland vertrouwen moet hebben in het besluit in december over de te volgen koers en dat het college in dat kader dus een eigen afweging zal maken.

Met de raadsdelegatie van de gemeente Scherpenzeel heb ik afgesproken om begin oktober van dit jaar een vervolgoverleg te hebben. Mocht er van uw kant behoefte zijn aan overleg, in welke vorm dan ook, dan is dat natuurlijk altijd mogelijk.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Het spreekt voor zich dat ik het bijzonder op prijs zou stellen indien u uw constructieve grondhouding van de afgelopen jaren als uitgangspunt wilt blijven hanteren in de komende contacten met de gemeente Scherpenzeel. Ik verzoek u vriendelijk om uw raad te informeren over de inhoud van deze brief.

Een brief van dezelfde strekking heb ik gezonden aan het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Scherpenzeel, met het verzoek de raad te informeren.

Met vriendelijke groet,

John Berends
Commissaris van de Koning in de provincie Gelderland